

Memòria | | Actualitzat el 30/01/2021 a les 13:50

Homenatge a les víctimes dels bombardejos feixistes sobre Vic de 1938 i 1939

Hi intervindrà l'historiador Josep Casanovas, autor de les principals recerques sobre els bombardejos sobre Vic durant la guerra civil | Els quatre bombardejos entre desembre de 1938 i febrer de 1939 van provocar 24 morts, pràcticament tots entre la població civil

Imatge aèria de la ciutat de Vic moments després del bombardeig del 25 de gener de 1939, amb el fum blanc que puja després de l'esclat de 40 bombes sobre la ciutat | Arxiu Històric de l'Exèrcit de l'Aire

L'Esquerra Independentista de Vic organitza aquest diumenge, dia 31, l'homenatge anual a les víctimes dels bombardejos feixistes sobre la ciutat de Vic de 1938 i 1939, durant els últims mesos de la guerra civil.

L'acte aquest any començarà a les 12 del migdia a la rotonda de l'Atlàntida, al carrer Torras i Bages, i anirà precedit d'una breu xerrada a càrrec de l'historiador Josep Casanovas, especialista en l'època i autor de diversos treballs acadèmics sobre els bombardejos feixistes sobre Vic.

Amb Casanovas es recorreran alguns dels indrets que van patir els bombardejos sobre Vic. L'homenatge es complementarà amb la lectura del manifest i dels noms de les víctimes vigatanes dels bombardejos, una lectura de poesia, una actuació musical de Mar Pujol i es tancarà amb una ofrena floral.

Vic va patir quatre bombardejos aeris entre el 21 de desembre de 1938 i l'1 de febrer de 1939. Precisament l'historiador Josep Casanovas relata amb tota mena de detall les circumstàncies dels bombardejos en el treball «Vic sota les bombes. Els bombardejos aeris sobre la ciutat de Vic durant la Guerra Civil (1938-1939)» (<https://www.raco.cat/index.php/Ausa/article/view/352705/443750>) publicat a la revista Ausa l'any 2018.

La recerca de Casanovas aporta algunes informacions inèdites fins el moment sobre els refugis antiaeris de Vic i els llocs de Vic on van caure les bombes, fruit de la consulta d'alguns arxius particulars com el de l'arquitecte Manuel Gausa, vocal de la Junta Local de Defensa Passiva de Vic.

La sirena va començar a sonar que ja queien les primeres bombes

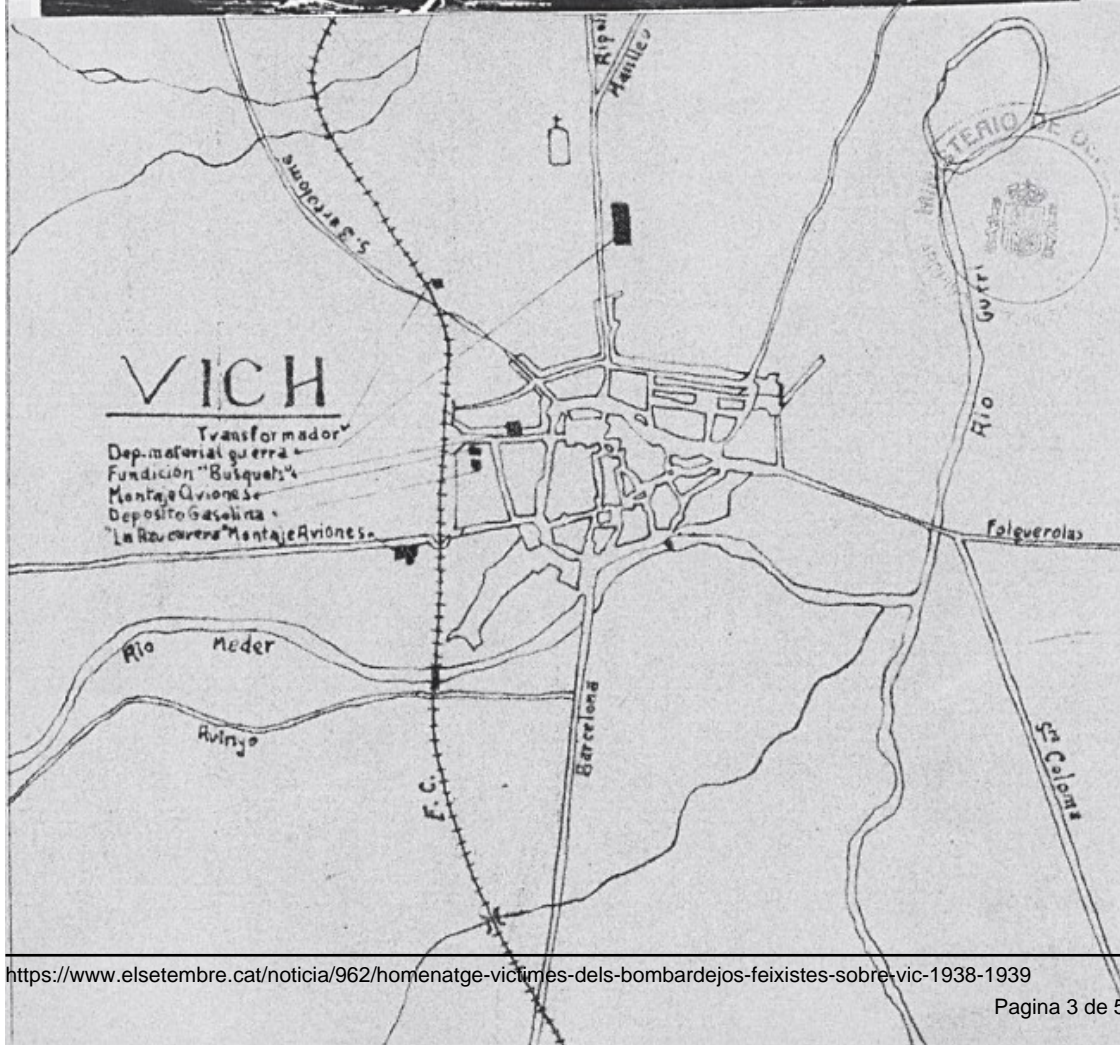
El primer bombardeig va tenir lloc el 21 de desembre de 1938, un parell de dies abans que comencés l'avanç de les tropes franquistes per Catalunya. També va ser el primer que va haver-hi a la comarca d'Osona. Eren les dotze del migdia quan van sortir de la zona de ponent, entre les muntanyes de Muntanyola i Sant Sebastià sis avions bombarders Savoia S-79, de la Segona Brigada Hispana. Segons explica Josep Casanovas, quan les sirenes d'autodefensa van sonar ja havien començat a esclatar les primeres bombes.

Si bé presumptament el bombardeig tenia per objectiu el camp d'aviació i els tallers que muntaven avions de guerra per a l'exèrcit republicà, les bombes no van tocar cap d'aquests objectius. En canvi, sí que van afectar especialment la fàbrica d'embotits La Sibèria, al principi del carrer Montserrat, amb el resultat de nou víctimes mortals, entre elles una nena de 13 anys que va rebre l'impacte de la metralla d'una bomba dins de casa seva, situada just al davant de l'esmentada fàbrica, a la zona on l'Esquerra Independentista començarà l'homenatge d'aquest diumenge.

Bombardejos lluny dels objectius militars

El 20 de gener de 1939 arribava el segon bombardeig a la ciutat de Vic portat a terme per sis avions italians de la Segona Brigada Hispana, amb base a Mallorca. Tot i ser avions italians, els pilots d'aquesta unitat eren espanyols. La primera bomba, segons relata Casanovas, va caure al camp d'aviació que hi havia a ponent de la ciutat, a la zona del Graell, prop de la Guixa. La resta de bombes, unes 60, van impactar en el nucli urbà, totes lluny dels objectius militars que tenien assenyalats. Algunes d'elles van caure sobre carrers molt cèntrics de la ciutat, on hi vivia molta població.

OBJETIVOS MILITARES DE VICH

Informe sobre els objectius militars de Vic recollit per l'historiador Josep Casanovas Foto: Arxiu Històric de l'Exèrcit de l'Aire

El balanç de víctimes mortals d'aquell segons bombardeig va ser d'onze persones. Les bombes van afectar dos monuments de la ciutat: el campanar romànic de la catedral i les columnes del Temple Romà, on encara es poden veure els impactes de metralla, i al costat del qual hi ha la placa en record de les víctimes dels bombardejos on s'ha fet els últims anys l'homenatge organitzat per l'Esquerra Independentista.

Una fotografia testimoni del bombardeig indiscriminat sobre la ciutat

El tercer bombardeig va ser el 25 de gener de 1939. L'atac aeri també va començar al camp d'aviació, on van caure tres bombes, i des d'aquest punt en van esclatar unes 40 més a la zona de llevant, lluny dels objectius militars de Vic. Hi van morir quatre persones, tres d'elles mares de família amb fills.

Si bé és el bombardeig del qual es disposa de menys informació sí que n'existeix una impressionant fotografia aèria conservada a l'Arxiu Històric de l'Exèrcit de l'Aire feta des dels mateixos avions que van bombardejar la ciutat. La fotografia mostra les columnes de fum blanc que pugen després de l'esclat d'unes 40 bombes de 100, 80 i 50 quilos.

Una de les bombes va esclatar al carrer Bisbe Torras i Bages, davant la Casa Serratosa, on també es farà part de l'acte d'homenatge d'aquest diumenge. A la façana i als baixos d'aquest edifici, que havia ubicat posteriorment l'escola de música, s'hi veuen clarament encara els efectes de la metralla d'una bomba.

L'últim bombardeig, poques hores abans de l'ocupació franquista de Vic

El quart i últim bombardeig va ser una maniobra de suport a les forces terrestres franquistes que espiaven la ciutat des del 31 de gener. Dos grups d'avions biplans de fabricació alemanya van atacar posicions de l'exèrcit republicà que es retirava de Vic. Segons explica Josep Casanovas, els avions van fer un espectacular atac en cadena, baixant en picat, un darrere l'altre, metrallant els seus objectius. Amb l'ajuda del raid, les forces van entrar a Vic la nit de l'1 al 2 de febrer de 1939.

Segons explica Josep Casanovas, els bombardejos de Vic són una clara mostra de com, a part de destruir l'exèrcit enemic, l'estratègia de l'aviació franquista era també atemorir la població i desmoralitzar la rereguarda. Una manera de fer la guerra que va impactar físicament i psicològicament sobre la ciutat i la seva població i que, sense distingir ideologies de les víctimes, va provocar víctimes mortals innocents, des d'infants fins a gent gran.

Uns bombardejos innecessaris des del punt de vista militar

En opinió del mateix Casanovas, els atacs aeris contra la ciutat de Vic semblen totalment innecessaris. Des del punt de vista humanitari, però també militar. Es van produir poques setmanes, o fins i tot dies i hores, abans de la conquesta de Vic per part de les tropes franquistes en una ofensiva a Catalunya que les forces republicanes no tenien capacitat per aturar, cosa que els converteix encara en més cruels i dramàtics.

Segons les investigacions de l'historiador Josep Casanovas, els quatre bombardejos sobre la ciutat de Vic van provocar 24 víctimes mortals que s'hagin detectat. En el del 21 de desembre de 1938: Paula Bonada Pintó (44 anys), Antoni Casacuberta Puntí (45), Pere Clapera Costa (36), Caterina Codina Clapera (36), Carme Mundó Sitjar (20), Joan Tort Solsona (56), Dolors Vilamala Coma (13) i Ramon Canadell Comas (59). En el del dia 20 de gener de 1939: Francesc Arissa

Creus (64), Anna Fargas Serarols (71), Antoni Gallifa Guix (38), Josefina Morilla Morales (9), Josep Morilla Sánchez (40), Conxita Ordeig Molist (14), Lluís Otzet Casanovas (53), Martina Rodríguez Hernández (62), Joan Romeu Herm (38), Rosa Sala (58) i Lluís Oliva Balcells (2). En el del dia 25 de gener: Josepa Alimany Tuneu (44), Dolors Coma Arumí (40), Isidor Panizo Garcia (55) i Vicenta Robledo Santos (29). I en el de l'1 de febrer s'atribueix la mort de Rafael Mesa Leal, de 32 anys.